

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

ТКАЧЕНКО Сергій Анатолійович

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43] (043.3)

**РОЗВИТОК СИСТЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ
В СТРАТЕГІЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ СУБ'ЄКТІВ АГРОБІЗНЕСУ:
ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ, ПРАКТИКА**

08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Вищому навчальному закладі «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор,
Заслужений діяч науки і техніки України
Амосов Олег Юрійович,
Харківський регіональний інститут
Національної академії державного управління
при Президентові України, завідувач кафедри
економічної теорії та фінансів.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
академік Національної академії
аграрних наук України
Кропивко Михайло Федорович,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки» НААН України,
завідувач відділу проблем галузевого і
територіального управління;

доктор економічних наук, професор
Плаксієнко Валерій Якович,
Полтавська державна аграрна академія,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку;

доктор економічних наук, професор
Мармуль Лариса Олександрівна,
Національна академія керівних кадрів
культури та мистецтв, професор кафедри
публічного управління та гуманітарних дисциплін.

Захист відбудеться «29» грудня 2017 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.832.02 у Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських (Артема), 44, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських (Артема), 44, читальний зал.

Автореферат розісланий «27» листопада 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.Ф. Гацько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний розвиток агропродовольчої сфери України характеризується незначними темпами науково-технічного (інноваційного) напрямку розвитку, невеликими масштабами виробництва і збуту, застійними процесами у зміні їх структури (конфігурації) та нескладними міжгосподарськими взаємозв'язками. У цих умовах підвищення економічної ефективності виробничо-господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу вимагає покращення системи стратегічного управління. Підвищення ефективності функціонування створюваних функціонально розвинутих систем стратегічного управління підприємств та виробничих об'єднань потребує забезпечення повного замкнення функціонального контуру управління і розвиток не окремих, а усіх без виключення управлінських функцій. Важливою підсистемою у функціонально розвинутих системах стратегічного управління агропродовольчих підприємств та виробничих об'єднань, на яку потрібно звернути особливу увагу, виступає система економічно ефективної діагностики.

У ракурсі проблеми недосконалої методологічної розробленості стратегічної діагностики активів підприємств необхідно акцентувати увагу на основних положеннях ресурсної теорії, яка отримала поширення у стратегічному менеджменті завдяки роботам Б. Вернерфельта, Р. Румельта, Дж. Барні і іншим. Вагомий внесок у становлення теоретичних та прикладних засад системи стратегічного управління підприємством, зокрема розроблення аналітичного інструментарію проведення стратегічних досліджень на мікрорівні, зробили Д. Аакер, А. Дженстер, Р. Каплан, Д. Нортон, А. Стрікленд, А. Томсон і Д. Хассі. У цьому ж контексті доречно пригадати праці вітчизняних вчених В. М. Алексійчука, О. М. Алімова, В. Я. Амбросова, О. Ю. Амосова, О. А. Бугуцького, Н. Л. Гавкалової, А. І. Даниленка, Ю. І. Данька, П. С. Зав'ялова, О. В. Корнієцького, О. О. Красноруцького, М. Ф. Кропивка, І. О. Крюкової, А. А. Мазаракі, П. М. Макаренка, В. Й. Маліка, Т. Г. Маренич, Л. О. Мармуль, В. М. Онегіної, В. М. Орла, В. Я. Плаксієнка, О. М. Потішняк, О. В. Пустовойта, П. Т. Саблука, В. М. Трегобчука, Б. О. Язлюка, І. Б. Яціва та інших, які ведуть науковий пошук ефективних інструментів і механізмів реалізації стратегічних ідей, у тому числі шляхом виявлення унікальних характеристик підприємства як активного суб'єкта ринкових відносин. Окремий, але органічний, аспект формування методології функції діагностики підприємств являють проблеми фінансової оцінки активів, які висвітлені у дослідженнях Е. Брукінга, О. Мендрула, Н. Симонової, Р. Рейлі, Р. Швайса, С. Едвінсона та інших. Актуальність і недостатня розробленість указаних проблем зумовила вибір теми дисертаційної роботи, його мету та конкретизацію завдань.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертації виступає складовою частиною програми наукових досліджень Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка» у рамках науково-дослідних тем «Управління

економічним потенціалом підприємств» (номер державної реєстрації 0116U004730, 2011-2015 рр.) та «Діагностика в системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань» (номер державної реєстрації 0109U002937, 2016-2021 рр.). Внесок автора полягає у розробці адекватної вимогам сучасної ринкової економіки функції цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів аграрного бізнесу та її теоретико-методологічного, інформаційного, технічного і організаційного інструментарію.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи виступає обґрунтування теоретико-методологічних засад та розробка практичних рекомендацій із формування і функціонування інструментарію підсистеми інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління основною діяльністю суб'єктів агробізнесу.

Для досягнення поставленої мети у дисертаційній роботі було поставлено і вирішено комплекс наступних систематичних завдань наукового дослідження:

- обґрунтувати функції та принципи методологічного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу;

- розвинути концептуальні засади системної методології діагностики техніко-економічної інформації у системі стратегічного управління діяльністю аграрних та переробних підприємств агропродовольчої сфери;

- розробити рекомендації з використання системного підходу до розвитку методів проектування і упровадження функції економічної діагностики суб'єктами агробізнесу;

- обґрунтувати концепцію побудови функціональної структури функції єдиної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю аграрних та агропромислових підприємств;

- розробити механізм організаційного забезпечення функції інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу;

- запропонувати концептуальну модель підсистеми планомірної цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю аграрних та агропромислових підприємств;

- удосконалити науково-методологічний підхід до забезпечення організації підсистеми комплектної діагностики техніко-економічної інформації у системі стратегічного управління цільовими комплексними програмами підприємств;

- запропонувати методологію функції діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу;

- удосконалити організаційно-методологічне забезпечення інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю аграрних та агропромислових підприємств;

- сформулювати модель функціонування механізму інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління суб'єктів агробізнесу;

– ідентифікувати напрями розвитку організації процедур економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу;

– обґрунтувати модель підсистеми економічної діагностики у функціонально-розвинутих системах стратегічного управління діяльністю аграрних та агропромислових підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси економічного діагностування в системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретико-методологічних, методичних та практичних засад формування й функціонування механізмів підсистеми комплексної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дисертаційної роботи становлять сучасні теорії та концепції системи управління, результати фундаментальних вітчизняних і закордонних досліджень за теоретичними та практичними проблемами ринкового реформування агропродовольчої сфери України, підприємств і їх виробничих об'єднань як її суб'єктів господарювання.

Наукові результати дисертаційної роботи були отримані із використанням методів системного, функціонально-вартісного та статистичного аналізу (при дослідженні теоретико-методологічних засад формування і функціонування механізмів діагностики діяльності суб'єктів агробізнесу), графічного і табличного методів (при інтерпретації отриманих результатів дослідження), історичного методу (при дослідженні генезису та розвитку теорії і практики діагностики діяльності підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери); діалектичного (при розгляді явищ у їх взаємозв'язку і розвитку); монографічного методу (при детальному вивченні стану підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери); економіко-математичні методи (при формуванні методичних засад діагностики діяльності підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери). Застосування даних методів та моделей дозволило більш повно досліджувати різноманітні явища, які відбуваються у процесі стратегічного управління основною діяльністю суб'єктів агробізнесу.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі і нормативні акти України, які регламентують діяльність підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, наукові прогресивні праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів з проблематики корпоративного управління, дані статистичної звітності підприємств, матеріали вітчизняних й міжнародних науково-практичних конференцій, власні розрахунки і змістовні спостереження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробці практичних рекомендацій із формування і функціонування механізмів інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу.

Основні найбільш важливі нові науково обґрунтовані результати,

отримані автором у процесі дослідження, які характеризуються науковою новизною та виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше:

– обґрунтовано концепцію побудови функціональної структури здійснення цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу, яка ґрунтується на функціонально-об'єктному підході, дозволяє узгодити економіко-аналітичні завдання у функціонально-управлінському блоці із повним контуром системи стратегічного менеджменту підприємств та їх об'єднань;

– розроблено механізм організаційного забезпечення функції інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів, що являє собою сукупність елементів організаційної структури підприємства, методів й засобів організації їх взаємодії в процесі вирішення завдань аналітичної обробки техніко-економічної інформації, підготовки та прийняття управлінських рішень;

– формалізовано концептуальні засади архітектури та архітектоніки підсистеми економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань аграрного бізнесу, які поєднують методологічні принципи формування сукупності внутрішніх і зовнішніх зв'язків діагностики, виступає адекватною процесам діагностики та, при цьому виявляє ознаки простоти виконання організаційно-управлінських процедур, стійкості функціонування при корегуванні складу вхідної і вихідної інформації, її своєчасної верифікації та створення можливостей розвитку системи прийняття управлінських рішень в стратегічному менеджменті підприємства;

удосконалено:

– науково-методологічний підхід до організаційного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного менеджменту при застосуванні програмно-цільових методів планування, який ґрунтується на розробці та впровадженні ефективних функціонально розвинутих стратегій суб'єктів аграрного бізнесу на основі своєчасної та обґрунтованої ідентифікації напрямів та потенційних можливостей підвищення економічної ефективності їх діяльності та конкурентоспроможності продукції;

– принципи розвитку інструментарію діагностики у системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу, які передбачають: підвищення ступеня комплексності діагностики; ідентифікацію напрямів та можливостей економічного зростання підприємств та об'єднань; посилення функціональної оперативності; коректність застосування процедур, що забезпечує глибину трактування та інтерпретації результатів досліджень виробничо-господарської діяльності;

– організаційно-методологічне забезпечення функції єдиної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, яке забезпечує ефективний(дієвий)розвиток підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації, визначає структуру функції й характер рішень за всіма її складовими елементами методу;

– модель функціонування механізму інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління суб'єктів агробізнесу, в основу якої покладено активізацію функцій стратегічного та оперативного контролю в контексті забезпечення гнучкості та адаптивності виробничих систем підприємств та об'єднань;

дістали подальший розвиток:

– наукові засади цілісної діагностики діяльності підприємств і об'єднань аграрного бізнесу шляхом обґрунтування методологічних принципів формування сукупності внутрішніх та зовнішніх зв'язків діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств й об'єднань аграрного бізнесу, а також розвитку та формалізації взаємозв'язків функціональних підсистем планування, обліку, діагностики та регулювання в менеджменті суб'єктів агробізнесу;

– типологію діагностичних процедур в стратегічному менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу шляхом їх поділу на перспективні, ретроспективні, оперативні, порівняльні, проблемно-орієнтовані і функціонально-вартісні, що дозволяє проводити глибоке дослідження різних аспектів діяльності підприємств та об'єднань, а також їх внутрішніх структурних підрозділів в часі та просторі;

– засоби імплементації системного підходу до розвитку методів проектування та упровадження функції інтегрованої економічної діагностики на підприємствах, який передбачає розгляд підсистеми аналітичної обробки інформації як складової частини функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, визначає ієрархію елементів підсистеми та їх взаємного впливу, а також завдань створення та функціонування підсистеми;

– організація підтримки прийняття управлінських рішень при проектуванні і упровадженні функцій єдиної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, що забезпечує отримання усіх необхідних даних із дотриманням вимог достовірності і терміновості при ефективному та якісному використанні організаційно-управлінських засобів, інструментів та ресурсів системи контролю із найменшими витратами;

- модель діагностики у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю суб'єктів агробізнесу, яка розкриває характер походження економіко-аналітичної інформації у внутрішньому та зовнішньому середовищі підсистеми, а також формалізує порядок документального оформлення аналітичної та управлінської інформації.

Практичне значення одержаних результатів. Наукові результати дослідження і основні положення дисертації доведені до рівня проектних системно-функціональних рішень, методичних розробок та практичних рекомендацій, які можуть використовуватися у забезпеченні єдиної економічної діагностики у системі(методі) стратегічного управління діяльністю підприємств промисловості і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, органами влади при формуванні стратегій галузевого й регіонального напрямку розвитку.

Результати комплексного дисертаційного дослідження, висновки та науково обґрунтовані рекомендації, які містяться у роботі, схвалені і використовуються у прогресивній практичній діяльності Департаменту економічного розвитку, торгівлі та туризму Миколаївської обласної державної адміністрації (довідка № 489/1-12/03 від 13.10.2014 р.), ДП «Центр сертифікації та експертизи насіння і садивного матеріалу» (довідка № 53 від 31.12.2016 р.), Миколаївського обласного державного центру експертизи сортів рослин (довідка № 81 від 31.12.2016 р.), ТОВ «Евері» (довідка № 86 від 29.12.2016 р.), ТОВ «Ліквід Карго Термінал» (довідка № 33 від 12.12.2016 р.), ПП «Обоянь» Новобузького району Миколаївської області (довідка № 091 від 21.12.2012 р.) та у навчальному (освітньому) процесі Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка» (довідка № 105 від 11 березня 2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота виступає самостійно виконаною науковою працею. Наукові розробки, висновки і пропозиції, які містяться у дисертаційній роботі, належать особисто авторові. Із наукових праць, виконаних у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, ідеї та розробки, які виступають науково обґрунтованим результатом особистої роботи здобувача, які полягають у дослідженні цілого комплексу питань, пов'язаних із теорією, методологією і практикою функції цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств промисловості та виробничих організацій агропродовольчої сфери.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і результати дослідження, викладені у дисертації, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку на вітчизняних та міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема, таких як: Десята міжнародна науково-практична конференція «Přední vědecké povínky – 2014» (Прага, Чеська Республіка, 2014 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Динаміката на сьвременната наука – 2014» (Софія, Болгарія, 2014 р.), Десята науково-практична конференція «Нові інформаційні технології в освіті» (Київ, 2017 р.); Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Сталий розвиток в умовах глобальних викликів» (Харків, 2017 р.); IV Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки» (Львів, 2017 р.), а також науково-методичних семінарах Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка» протягом 2011-2017 рр.

Публікації. За результатами дисертаційного дослідження опублікована 71 одноосібна наукова праця загальним обсягом 52,7 друк. арк., із яких 1 одноосібна монографія обсягом 20,19 друк. арк., 4 колективні монографії загальним обсягом 1,61 друк. арк., 56 статей у наукових фахових виданнях України загальним обсягом 27,04 друк. арк., 5 статей у зарубіжних наукових періодичних виданнях загальним обсягом 2,45 ум. друк. арк., 5 публікацій у збірниках матеріалів вітчизняних і міжнародних науково-практичних конференцій загальним обсягом 0,41 друк. арк. У публікаціях відображено

основні науково обґрунтовані результати дисертаційної роботи.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 407 сторінок, з них 320 сторінок основного друкованого машинописного тексту. Дисертаційна робота містить 5 таблиць на 6 сторінках, 13 рисунків на 13 сторінках. Список використаних джерел налічує 639 найменувань на 71 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні засади діагностики в системі стратегічного управління діяльністю суб'єктів аграрного бізнесу**» досліджено теоретичні засади економічної діагностики у системі стратегічного управління; обґрунтовано умови й чинники функціонального розвитку системи стратегічного управління; аргументовано особливості організації економічної діагностики в умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери; визначено методологічні причини оцінки діагностики у системі стратегічного управління.

Встановлено, що основне завдання єдиної економічної діагностики виступає у дослідженні процесів, які фактично відбуваються, і контролю за виконанням плану виробничо-господарської діяльності у цілому, у кожній його частині та за кожний відрізок часу. Забезпечуючи постійний збір інформації про фактичний розвиток виробничо-господарських процесів, її класифікацію і узагальнення, підсистема інтегрованої (цілісної) економічної діагностики тим самим створює можливість виявлення різного роду відхилень від запланованих напрямів та параметрів розвитку. У цій якості функція планомірної економічної діагностики виступає як база регулювання та забезпечення діяльності об'єктів управління.

В дослідженні доведено, що в стратегічному управлінні доцільним є виділення чотирьох самостійних взаємопов'язаних функцій: планування, облік, діагностика і регулювання. Виключення із управлінського циклу будь-якої із цих функцій робить стратегічне управління неможливим або, принаймні, неефективним. Тому, будь-яка із функцій управління реалізується через певну підсистему функціонально розвинутої системи стратегічного управління сучасного підприємства та виробничого об'єднання, а відповідно, правомірним виступає виділення у функціонально розвинутої системі стратегічного управління суб'єкта виробничо-господарської діяльності функції інтегрованої або єдиної економічної діагностики.

Створення і широке упровадження функціонально розвинутих систем стратегічного управління – складова частина комплексної конкурентної програми (стратегії) підвищення економічної ефективності управління інноваційним (науково-технічним) рівнем розвитку підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Формування і упровадження функціонально розвинутих систем стратегічного управління дозволяє скоротити витрати праці

адміністративно-управлінського апарату практично на 80-90%.

Основні функції управління щільно взаємопов'язані та у сукупності організують процес управління із замкненим контуром. У контурі виділяються керуючі впливи, спрямовані від керуючої частини на об'єкт управління, й зворотний зв'язок, який здійснюється від об'єкта управління до суб'єкта управління, до складу якого, власне, і входять відповідні підсистеми (рис. 1).

Діагностика найтіснішим чином пов'язана із такою найважливішою функцією управління, як планування. Вона виступає як один із найважливіших елементів процесу розробки науково обґрунтованих планів розвитку об'єктів стратегічного управління, тобто, в нашому випадку, суб'єктів аграрного бізнесу, передусім, підприємств та їх об'єднань. Розроблення поточних і перспективних планів вимагає змістовної діагностики роботи за певний період часу, виявлення невикористаних внутрішніх резервів підприємств, врахування дії у плановому періоді факторів впливу науково-технічного прогресу. Раціонально організована функція інтегрованої економічної діагностики являє собою наукову передумову формування та функціонування підсистеми планування.

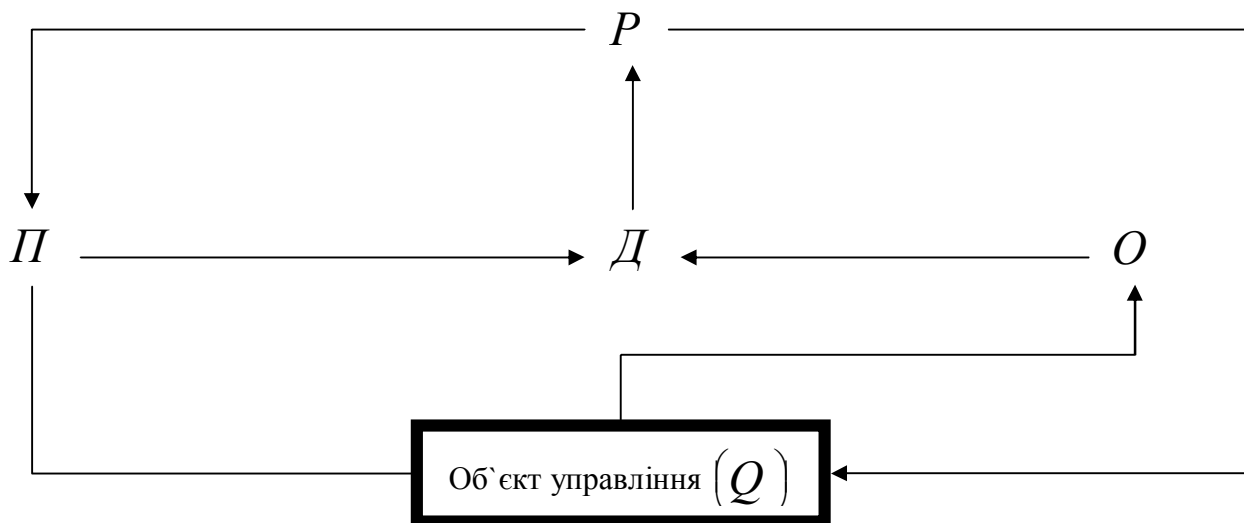

Рис. 1. Схема взаємозв'язків функцій системи стратегічного управління підприємства (де: П – планування та О – облік, Д – діагностика і Р – регулювання)

Доведена необхідність формування, упровадження та удосконалення підсистеми систематичної економічної діагностики і орієнтації її на сучасні умови розвитку економіки та урахування вимог, які висуваються до сучасної обробки техніко-економічної інформації на базі методологічного підходу. Перевага системної методології інтегрованої економічної діагностики полягає у тому, що вона значно розширює функції діагностики на підприємствах і у виробничих об'єднаннях агропродовольчої сфери та зміцнює її керівний аспект.

У своїй сукупності різні види економіко-аналітичного забезпечення, які утворюють систему цілісної діагностики, дозволяють проводити, виходячи із самих різномірних запитів управління, глибоке і всебічне дослідження різних аспектів виробничо-господарської діяльності підприємств та виробничих

об'єднань агропродовольчої сфери, а також їх внутрішніх структурних підрозділів як єдиного цілого за будь-які календарні періоди часу, що істотно підвищує економічну ефективність та дієвість систем стратегічного управління.

Діагностування стратегічних можливостей напрямків розвитку підприємства, у цілому, здійснюється диференційовано, а його узагальнені результати використовуються у процесі розробки стратегії. Аналіз наукових джерел свідчить про широкую різноманітність використовуваних у науці та практиці господарювання методик діагностики стратегічних можливостей підприємств (об'єднань), що зумовлює саму необхідність їх класифікації(рис.2).

Рис. 2. Класифікація теоретико-методологічних аспектів здійснення функції економічної діагностики стратегічних можливостей підприємства

За методом, який покладений у основу підсистеми діагностики, доцільно виділити такі групи: методи діагностики стратегічної позиції промислового підприємства і виробничого об'єднання; методи діагностики стратегічного потенціалу; методи діагностики економічної ефективності стратегій; методи діагностики конкурентоздатних переваг та методи діагностики кризового стану.

У другому розділі «Методологічні засади діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери» наведено характеристику функціональної структури та складу задач діагностики функціонально розвиненої системи стратегічного управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери; досліджено роль та особливості методології єдиної діагностики при створенні й

функціонуванні підсистем управління; обґрунтовано особливості удосконалення методології діагностики у функціонально розвинутих системах управління суб'єктів агробізнесу; розкрито питання удосконалення методології діагностично-аналітичного забезпечення функціонально розвинутих систем управління підприємств та об'єднань агропродовольчої сфери.

Методологічний підхід до проектування і упровадження у функціонально розвинутих системах стратегічного управління спеціального призначення промислових підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери підсистеми інтегрованої економічної діагностики включає наступні найбільш принципові елементи методу: по-перше, створення комплексу передумов, необхідних для розробки проектних рішень по підсистемі; по-друге, розробку концепції функціональної структури підсистеми; по-третє, визначення засобів і методів реалізації обраної концепції підсистеми. При цьому формалізація діагностичних процедур та їх стандартизація дозволить підвищити рівень типізації проектних рішень й перейти до застосування універсальних методів їх проектування та упровадження.

Установлено, що методологічне забезпечення підсистеми діагностики являє собою сукупність керівних матеріалів, які визначають зміст діагностики і регламентують порядок її здійснення на усіх рівнях управління виробництвом. Хоча у загальногалузевих керівних методологічних матеріалах із створення функціонально розвинутих систем стратегічного управління спеціального призначення підприємств та об'єднань агропродовольчої сфери цей вид забезпечення не передбачається, практика переконливо свідчить, економічно ефективне формування і упровадження функцій управління можливе тільки на основі глибокого вироблення методологічних аспектів кожної конкретної функції. Потрібно відзначити, ще не усі функції стратегічного управління дослідженими суб'єктами цілковито забезпечені науково-методологічними матеріалами. Досить повно забезпеченими є такі функції управління, як планування, облік і регулювання, за якими наявні затверджені відповідними органами нормативно-інструктивні матеріали, які визначають порядок виконання указаних функцій на підприємствах та виробничих об'єднаннях агропродовольчої сфери.

Для побудови блок-схеми функціональної структури підсистеми єдиної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління суб'єктів агробізнесу найбільш важливими представляються наступні методологічні принципи: 1) визначення рівнів управління, на яких повинна проводитися діагностика; 2) встановлення для кожного рівня управління складу об'єктів, які підпадають діагностиці; 3) реалізація цілей діагностики на різних рівнях управління і для різних об'єктів; 4) визначення рівнів інтеграції сучасних діагностико-аналітичних розрахунків; 5) встановлення взаємозв'язків між розташованими на різних рівнях ієрархії окремими компонентами діагностики.

Дослідження показали, що зміст методології єдиної діагностики, її структура, передбачені у ній технічні рішення у основному визначаються трьома факторами впливу: специфікою об'єктів управління; принципами організації управлінських систем; особливостями діагностики як функції

управління. Вплив перерахованих чинників веде до того, що створені для різних об'єктів управління методологічні матеріали із діагностико-аналітичного забезпечення, з одного боку, мають яскраво виражені галузеві та внутрішньогалузеві особливості, а з іншого - мають досить багато спільного у своїй сутності та змісті.

У самому загальному вигляді структурна композиція методології функції діагностико-аналітичного забезпечення, із точки зору складових її елементів методу, може бути описана у такому концептуальному вигляді (рис. 3).

Рис. 3. Структурні елементи теоретико-методологічного забезпечення підсистеми діагностико-аналітичного забезпечення у функціонально розвинутих системах стратегічного управління суб'єктів агробізнесу

Найважливішими критеріями при оцінці економічної ефективності роботи підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери виступають показники покращення якості готової продукції. Методологія функції економічної діагностики повинна сприяти дослідженню і виявленню резервів покращення якості та дозволяти оцінити роботу кожного колективу, кожного виконавця із урахуванням того вкладу, який внесено ними у підвищення якості кінцевої продукції, а також тієї дії, яку зроблено ними на покращення результатів роботи інших учасників процесу виробництва.

До найважливіших напрямків удосконалення методології діагностики виробничо-господарської діяльності підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери належить також й правильне застосування методологічних положень діагностики та наявних у її арсеналі різних підходів та методів, які забезпечують потрібну глибину дослідження виробничих процесів і виявлення впливу на кінцеві результати виробництва первинних факторів. Цей напрям розвитку займає провідне місце у дослідженнях учених-

економістів. Вирішення проблеми удосконалення методології економіко-аналітичного забезпечення із точки зору його впливу на економічну ефективність управління виробництвом передбачає правильне та вичерпне сполучення і дотримання теоретико-методологічних положень функції систематичної економічної діагностики, які забезпечують повне дослідження соціально-економічних явищ.

Методологія аналітичного забезпечення повинна передбачати надання результатів підсистеми інтегрованої економічної діагностики у формі вихідної аналітичної інформації. Для цього необхідно, щоб приведені у методології інформаційно-економічні та аналітичні таблиці, по-перше, були зорієнтованими на конкретні потреби безпосередніх користувачів, по-друге, не містили у собі надлишкової інформації й, по-третє, враховували технологічні специфіки надання інформації сучасними машинами електронними цифровими.

У третьому розділі «Економічна оцінка умов формування діагностичних механізмів у системі стратегічного управління підприємств і об'єднань аграрного бізнесу» досліджено інформаційно-складовий інструментарій підсистеми економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери; проаналізовано математично-складовий механізм економічної діагностики у системі стратегічного управління; наведено характеристику взаємозв'язків у діагностиці та обґрунтовано рекомендації щодо особливостей вибору засобів підсистеми інтегрованої економічної діагностики у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери.

Дослідженням встановлено, що базисом побудови інформаційно-орієнтованого механізму підсистеми інтегрованої економічної діагностики виступає інформаційна модель діагностики у функціонально розвинутих системах управління підприємств та виробничих об'єднань, яка розкриває характер походження економіко-аналітичної інформації усередині підсистеми і поза нею та описує порядок формалізації організаційно-управлінської інформації. Важливо при цьому враховувати основні особливості завдань підсистеми із точки зору сучасного інструментарію обробки інформації, такі як: велика кількість завдань із багатоцільовою класифікацією інформації; наявність завдань, які вирішуються за типовими алгоритмами; поодинокий пошук інформації.

Специфіка функції інтегрованої економічної діагностики обумовлює необхідність прийняття у її базі інформаційних даних трьох рівнів зберігання інформації: короткочасне зберігання даних; поточне зберігання даних; тривале зберігання даних. Кожному із зазначених рівнів властиве власне організаційне забезпечення даних, обумовлене винятковістю обробки інформації діагностики.

Вхідні масиви планової і регламентної інформації, які надходять із інших функціональних підсистем функціонально розвинутої системи стратегічного управління підприємства, як елементи інформаційно-складового інструментарію підсистеми діагностики спільно із інформацією її бази даних використовуються для формування робочих масивів, на основі яких

вирішуються економіко-аналітичні задачі підсистеми. Результатом вирішення цих завдань виступає вихідна інформація підсистеми, використувана як для потреб керування, так і для поповнення бази даних самої функції менеджменту.

Наведемо принципову блок-схему функціонування інструментарію підсистеми інтегрованої економічної діагностики функціонально розвинутої системи стратегічного менеджменту суб'єкта агробізнесу (рис. 4).

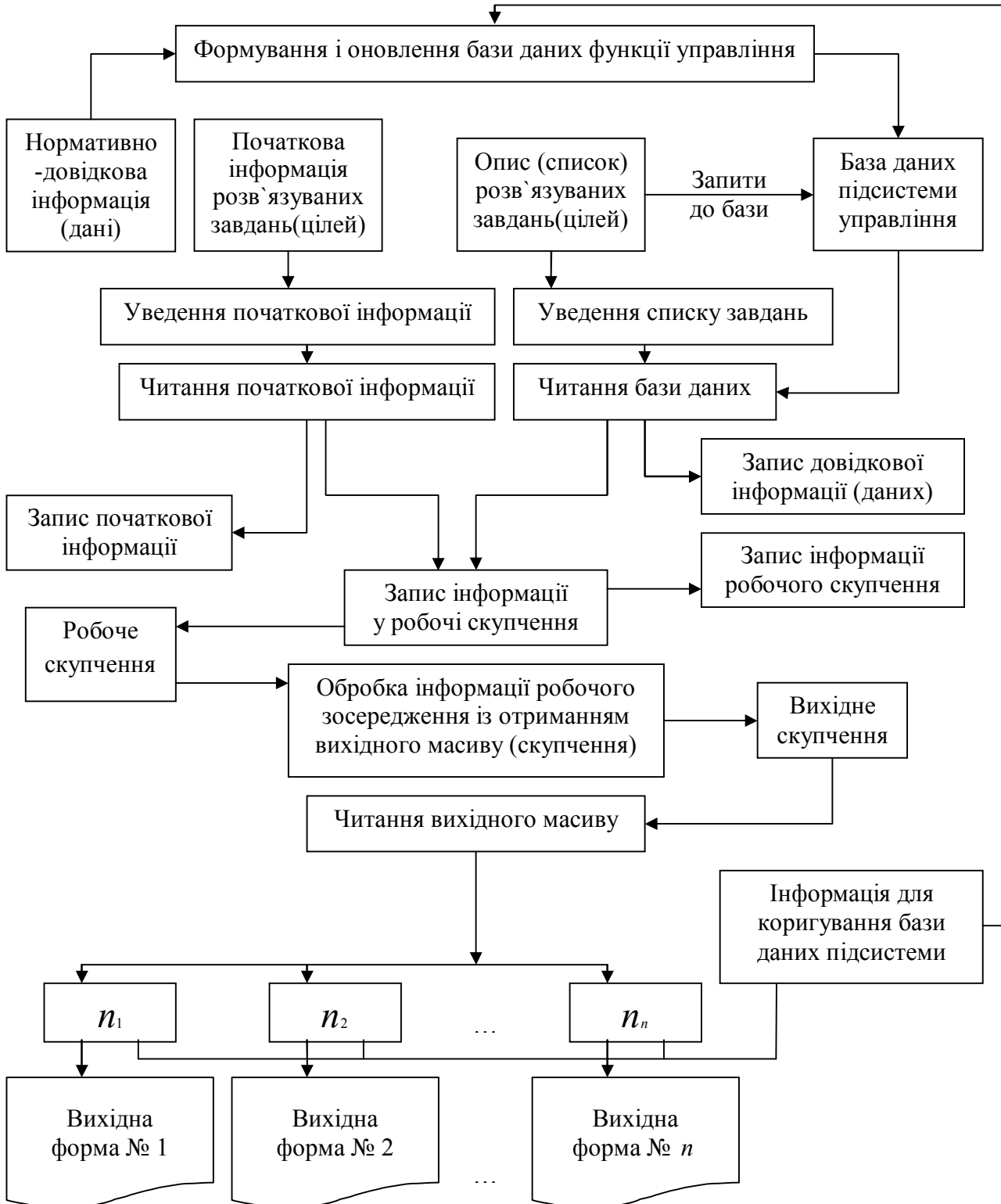

Рис. 4. Принципова блок-схема функціонування інструментарію економічної діагностики та аналітичного забезпечення функціонально розвинутої системи стратегічного управління суб'єкта агробізнесу

Сучасний прогресивний досвід показує, проектуванню структури бази даних підсистеми інтегрованої економічної діагностики має передувати ретельне дослідження структури вихідної інформації. Доведено, що ефективний механізм діагностики може бути створений тільки інтегровано на базі існуючої методології функції єдиної економічної діагностики, економіко-математичних методів, моделювання, способів отримання, обробки й виведення інформації тощо. Як показує сучасна практика, спеціальний інструментарій підсистеми інтегрованої економічної діагностики внаслідок великої кількості вирішуваних завдань досить складний і громіздкий. Цей факт визначається тим, що він повинен бути достатньо повним, щоб охоплювати усі ділянки обробки інформації, а також передбачати можливість локальної роботи окремих планів, їх різного поєднання у процесі досягнення цілісного комплексу поставлених цілей підприємства.

Оптимальне технічне забезпечення діагностики буде являти собою не просто суму різних машин, а їх складний взаємозв'язок. Оптимальна структура технічного забезпечення повинна забезпечувати реалізацію функцій підсистеми управління із мінімальними витратами трудових, матеріальних та грошових ресурсів. Критерієм, який досить повно враховує економічні показники при прийнятті того чи іншого варіанту комплексу технічних засобів, більшість розробників вважає мінімум приведених витрат на придбання й експлуатацію технічних засобів. У цьому зв'язку представляється, у якості основного критерію оптимальності при виборі раціональної структури технічних засобів підсистеми інтегрованої економічної діагностики у цілому і окремих її частин може бути прийнятий мінімум приведених витрат, але з урахуванням обмежень. Даний критерій оцінки оптимальності або прийнятності характеризує відносний рівень економічної ефективності або результативності досліджуваного варіанту та вельми зручний при порівнянні багатоваріантних проектних рішень.

У четвертому розділі «Концепція формування підсистеми діагностики у системі стратегічного управління суб'єктів агробізнесу» вирішено питання специфічного організаційного інструментарію підсистеми діагностики у системі стратегічного управління; висвітлено особливості проектування та упровадження підсистеми діагностики у системах управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери; обґрунтовано універсальні та багатоцільові методи створення функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та об'єднань і їх використання при проектуванні та упровадженні підсистеми діагностики; розкрито питання організації підтримки управлінських рішень в стратегічному менеджменті суб'єктів аграрного бізнесу.

Найбільш важливою вимогою, яка висувається до підсистеми інтегрованої економічної діагностики, виступає забезпечення чіткої узгодженості у роботі усіх її структурних частин, а також методологічної єдності побудови та функціонування підсистеми із функціонально розвинутою системою управління підприємства агропродовольчої сфери у цілому та можливою системою регулювання більш високого рівня. Виконання цієї

вимоги можливо тільки в умовах методологічної, інформаційної, програмної, технічної і організаційної сумісності окремих частин підсистеми, а також сумісності підсистеми за зазначеними ознаками із функціонально розвинутою системою стратегічного менеджменту.

Функціональна структура підсистеми цілісної економічної діагностики розробляється на основі визначення: «ключових точок» системи управління підприємством та виробничим об'єднанням агропродовольчої сфери – точок прийняття рішення; цілей підсистеми у цілому, і її складових; найважливіших компонент підсистеми керування; інформаційного потоку; зворотних зв'язків.

Розробка універсальних проектних рішень усіх рівнів підсистеми економічної діагностики та аналітичного забезпечення будується на таких основних принципах: єдиній методології (основою має бути єдина структура управління, яка задовольняє головним принципам функціонально розвинутих систем управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери та не залежить від специфіки конкретних підприємств як об'єктів управління); цільової спрямованості (вихідним пунктом створення підсистеми повинні бути чітко сформульовані цілі, які узгоджуються із цілями управління у цілому); системності (підсистема повинна представляти органічний компонент усієї системи управління); перспективності (підсистема повинна бути розрахована на можливість зміни у перспективі цілей системи управління і окремих її частин); варіантності (підсистема повинна передбачати можливість модифікації, виходячи зі специфіки різномірних підприємств); етапності (підсистема повинна враховувати створення систем управління за стадіями та етапами упровадження); ефективності (підсистема повинна забезпечувати отримання економічного результату при її упровадженні).

Установлено, що в процесі організації проектування і впровадження підсистеми інтегрованої економічної діагностики у функціонально розвинутих системах управління підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери на базі універсальних проектних рішень переважає поки ще підхід, сутність якого зводиться до таких вузлових моментів:

- на базі відповідних положень і інструктивно-методологічних матеріалів за складом та змістом робочої документації створюють бібліотеку (фонд) універсальних проектних рішень за підсистемою менеджменту;
- допрацьовують і доводять до рівня універсальних створені раніше й функціонуючі на цей час проектні рішення за функцією менеджменту;
- розробляють теоретико-методологічне забезпечення формування підсистеми управління на основі універсальних проектних рішень;
- проводять комплексне дослідження характеристик об'єкта управління виходячи з цілей, вимог сучасної функції інтегрованої економічної діагностики;
- визначають попередній перелік універсальних проектних рішень, які доцільно включити до складу підсистеми регулювання для конкретного об'єкта;
- визначають попередній перелік оригінальних проектних рішень, які доцільно використовувати при формуванні підсистеми для конкретного об'єкта;
- приводять порівняльну оцінку економічної ефективності застосування при формуванні підсистеми для об'єкта управління універсальних та

оригінальних розрахункових рішень;

- визначають остаточний склад проектних рішень та із використанням методологічних матеріалів здійснюють формування проекту функції керування;
- розробляють теоретико-методологічні матеріали по «прив'язці» й упровадженню проекту підсистеми на об'єкті системи стратегічного керування;
- організовують упровадження проекту підсистеми на об'єкті системи стратегічного управління.

Раціональна організація процесу підтримки управлінських рішень в підсистемі діагностики, перш за все, визначається організацією введення інформації. Необхідно ретельно вивчати структуру вхідних даних, частоту їх надходження, пріоритети повідомлень і на цій основі визначати потрібні засоби формування вихідної для прийняття стратегічних рішень інформації, а також раціонально їх розмістити. Якщо ж вхідні дані використовують, наприклад, для вирішення завдань ретроспективного аналізу, то інформація може вводитися з первинних документів, карт і при цьому може бути ефективно використані відповідні технічні засоби. Крім того, раціональна організація діагностичного процесу багато в чому залежить від організації банку даних підсистеми управління; необхідні для вирішення різних обліково-економічних та аналітичних завдань дані повинні бути точно визначені, повинно бути встановлено місце їх зберігання, а також засоби доступу до них і часові обмеження.

Дослідження довели, що дуже часто для вирішення обліково-економічних та аналітичних завдань у режимі мультипрограмування з фіксованим або змінним числом завдань використовується один з варіантів режиму розподілу часу, так зване квантування. Одночасно в обробці може бути кілька груп завдань з різними пріоритетами. Крім того, можуть перебувати і звичайні завдання. Всі завдання, що виконуються в режимі поділу часу, обробляються до свого повного завершення.

Доведено, що раціональна організація підтримки управлінських рішень при вирішенні завдань підсистеми інтегрованої економічної діагностики, перш за все, визначається організацією інформаційних потоків. Раціональне організаційне забезпечення діагностичного процесу багато в чому залежить від організації банку інформаційних даних підсистеми менеджменту; необхідні для вирішення різних економіко-аналітичних завдань інформаційні дані повинні бути точно визначені, має бути встановлено місце їх зберігання, а також засоби доступу до них й тимчасові лімітування.

У п'ятому розділі «Механізми формування і функціонування підсистеми діагностики у системі стратегічного управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери» досліджено застосування економічної діагностики та аналітичного забезпечення в управлінні цільовими комплексними програмами розвитку суб'єктів агробізнесу; обґрунтовано особливості реалізації підсистеми економічної діагностики підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери у ситуаційному управлінні; розкрито особливості реалізації економічної діагностики та аналітичного забезпечення в управлінні збереженням власності підприємств та об'єднань.

Для кожного суб'єкта аграрного бізнесу існує обмежена кількість альтернативних стратегій, та на визначеному ринку звичайно можна знайти декілька конкуруючих суб'єктів господарської діяльності, які одночасно переслідують одну і ту ж основну ціль. Якщо це так, отже, спостережені відмінності у результатах їх виробничо-господарської діяльності визначаються якісними характеристиками та технічними параметрами плану або ж вибором і застосуванням тактичних засобів. Такі фактори впливу, як матеріальне стимулювання та моральний стан персоналу, із одного боку, роблять важливий вплив на здійснення плану, а із іншого - самі залежать від якості параметрів програми або плану, його реалістичності.

В умовах системи стратегічного управління інтегрована економічна діагностика виконується, по-перше, на стадії розробки програми, по-друге, на стадії її повсякденного виконання і, по-третє, на завершенні її реалізації. Кожній із цих стадій властивий не тільки свій перелік процедур із економічної діагностики, але й склад економіко-аналітичних засобів, які використовуються. На етапі повсякденного виконання програми для організації економічно ефективного контролю за її виконанням використовуються засоби головним чином оперативної економічної діагностики ходу робіт за програмою (планом). Початковою інформаційною базою для здійснення такого діагностичного дослідження виступає первинна документація та дані управлінського обліку. По завершенні реалізації цільової комплексної програми проводиться поточне економіко-аналітичне оцінювання або систематична діагностика (рис.5).

Найважливіша особливість функціонально розвинутих систем стратегічного управління процесів виробництва продукції полягає у тому, що у їх основу поряд із принципом оперативного управління за відхиленнями покладено принцип управління за ситуаціями.

Реалізація у функціонально розвинутих системах стратегічного управління підприємств та об'єднань аграрного бізнесу принципу ситуаційного управління виходить із того, що набір впливів керуючої системи заздалегідь відомий та реакція на них окремих елементів методу технічного комплексу гнучких сучасних виробництв може бути свідомо зумовлена. Необхідність саме такого підходу до управління визначається тим, що у функціонально розвинутих системах стратегічного управління рішення має прийматися у дуже короткі проміжки часу, так як керована система повинна швидко змінювати свої стани. Тому, вироблення альтернативних варіантів рішень менеджменту у різних виробничих ситуаціях і вибір із безлічі рішень єдиного раціонального для конкретної ситуації у функціонально розвинутих системах стратегічного управління реалізується менеджментом підприємства.

Ефективність діагностично-аналітичних досліджень щодо збереження власності може бути різко підвищена в умовах створення та функціонування у функціонально розвинених системах управління підприємств (об'єднань) підсистем економіко-аналітичної обробки інформації, коли користувачеві надається можливість оперативного отримання відомостей, що цікавлять його з машинних масивів інформації, які зберігаються в пам'яті ПЕОМ, і зводиться до мінімуму технічна робота користувача з «ручними» документами на паперових

носіях. Для цього у функціональній структурі підсистем діагностичної обробки інформації функціонально розвинених систем управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, насамперед, повинні бути виділені спеціалізовані завдання обліково-економічного та аналітичного забезпечення, що мають своєю метою формування даних для контролю за станом збереження власності на суб'єктах господарської діяльності. Крім того, отримання окремих форм вихідних документів відповідної орієнтації доцільно передбачити в низці загальноприйнятих діагностично-аналітичних завдань, що може бути досягнуто як певною модифікацією алгоритмів вирішення таких завдань, так і деяким розширенням складу їх початкової інформації.

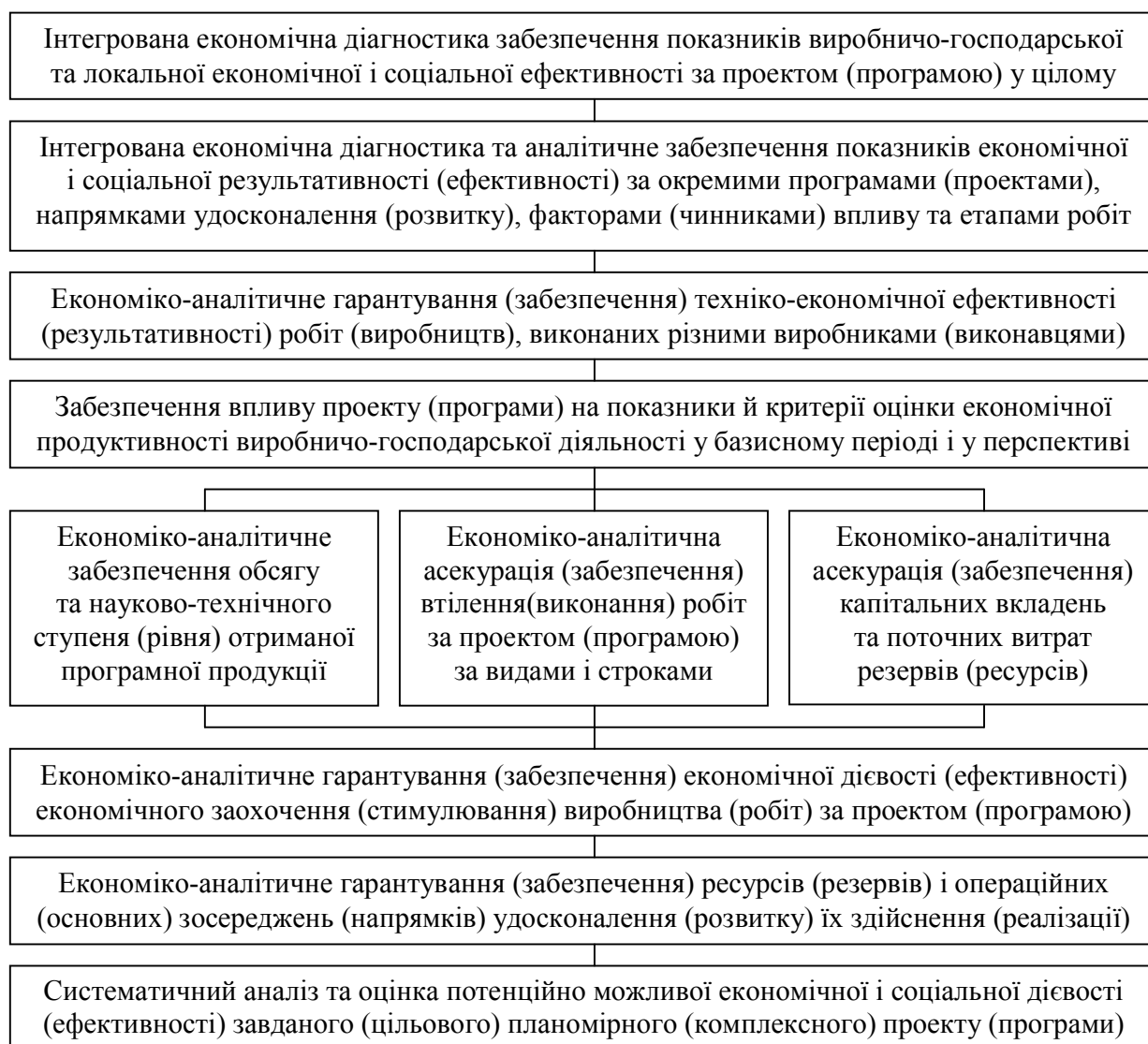

Рис. 5. Процедури систематичної інтегрованої економічної діагностики при імплементації програмно-цільового методу стратегічного управління

У перелік спеціалізованих завдань підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації функціонально розвинених систем управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери на рівні управління продуцентом можна включити наступні: «Діагностично-економічне та аналітичне забезпечення потенційної криміногенності підприємства за

показниками діяльності за рік»; «Діагностично-аналітичне забезпечення втрат і розкрадань по підприємству за місяць, квартал, рік»; «Діагностично-аналітичне забезпечення нестач і втрат від псування цінностей по підприємству за місяць, квартал, рік»; «Діагностично-аналітичне забезпечення виконання заходів із збереження власності по підприємству за рік» та інші. Отримання окремих спеціальних форм вихідних документів може бути запроєктовано в задачах з діагностичного забезпечення якості матеріальних і трудових норм, діагностично-аналітичного забезпечення використання матеріальних ресурсів, діагностично-аналітичного забезпечення використання фонду заробітної плати тощо.

В умовах функціонально розвинених систем управління підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери інформаційною базою для отримання відомостей, що характеризують збереження власності на суб'єктах господарської діяльності, служать загальносистемні масиви нормативно-довідкової інформації та інформаційні масиви, створювані в окремих функціональних підсистемах («Техніко-економічне управління», «Діагностика», «Управління матеріально-технічним забезпеченням», «Управління транспортно-складським господарством» тощо). Так, наприклад, при діагностичному забезпеченні збереження матеріальних ресурсів в якості початкової інформаційної бази будуть «Масив показників звітності», «Масив норм витрачання матеріалів на виріб», «Масив фактичного витрачання матеріалів у натуральному вимірі на виріб», «Масив витрачання матеріалів за кореспондуючими рахунками», «Масив руху матеріалів по складах», «Масив залишків матеріалів на складах у зіставленні з нормами запасів», «Масив нестач і втрат матеріалів за шифрами аналітичного обліку» та інші.

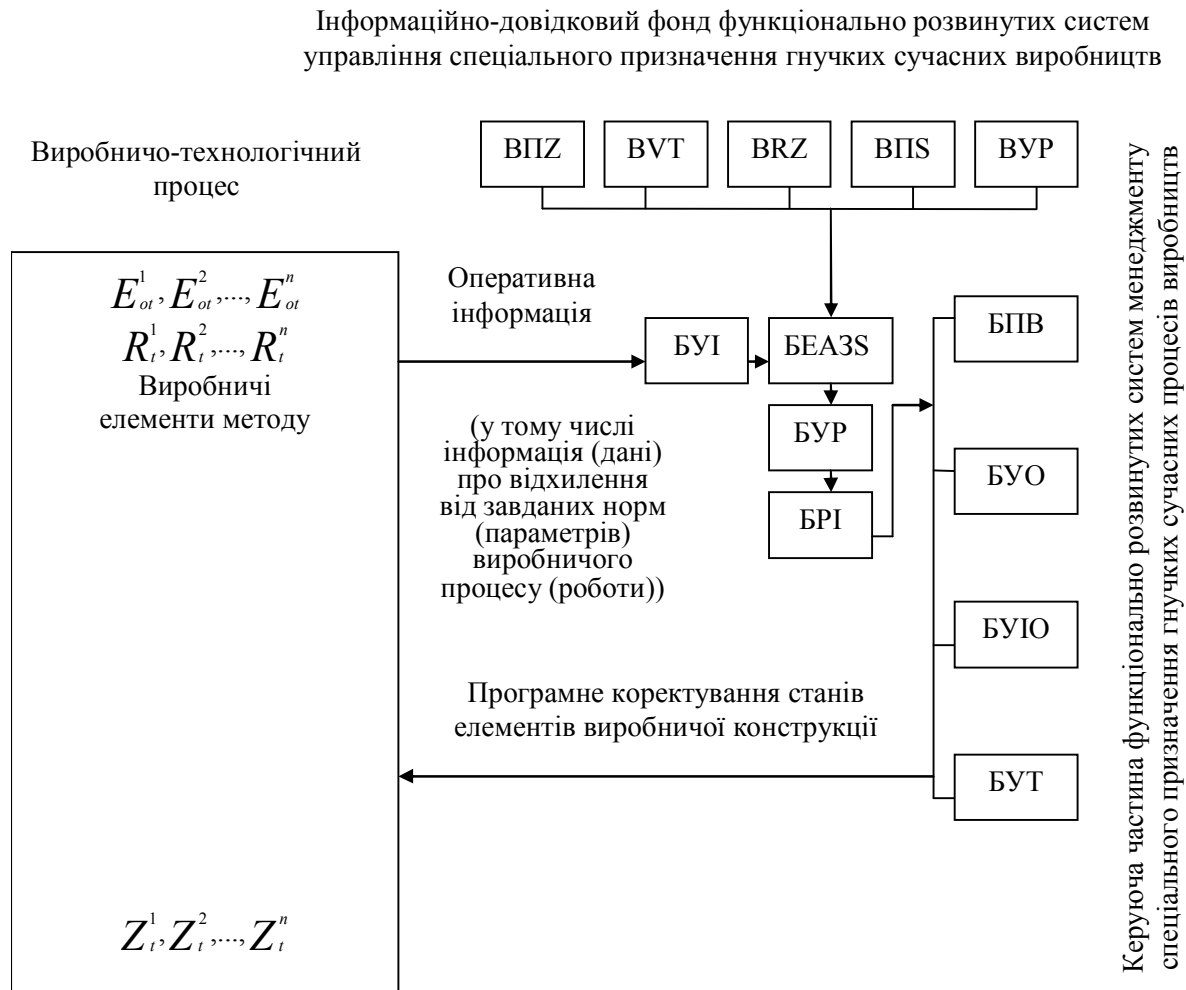
Одним із завдань з діагностично-аналітичного забезпечення збереження власності на підприємствах, яке може бути реалізовано в підсистемі економічно-аналітичної обробки інформації функціонально розвинених систем управління спеціального призначення підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, виступає «Діагностично-аналітичне забезпечення потенційної криміногенності підприємства за показниками виробничо-господарської діяльності за рік». Його призначення полягає у формуванні та поданні відповідним користувачам інформації, що дозволяє встановити основні напрямки розвитку в роботі з контролю та забезпечення збереження власності суб'єкта господарської діяльності.

Початковими даними для вирішення завдання служать показники, що характеризують виробничо-господарську діяльність підприємства, які містяться в масивах нормативно-довідкової інформації, а також у масивах, що створюються в підсистемах «Техніко-економічне управління» та «Діагностика». Зокрема, в завданні використовуються наступні масиви початкової інформації: показники виробничо-господарської діяльності підприємства за попередній рік, фактичні; показники виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, за планом; показники виробничо-господарської діяльності підприємства за поточний рік, фактичні.

Слід мати на увазі, що сучасні процеси виробництва – це не тільки

високопродуктивні, але і вельми дорогі техніко-економічні системи управління, які суттєво впливають на показник фондівдачі основних виробничих засобів на підприємствах та об'єднаннях агропродовольчої сфери.

В дослідженні розроблені засади побудови та імплементації функціонально розвинутих систем стратегічного управління, які формалізують місце підсистеми інтегрованої економічної діагностики. При цьому особливого значення набуває інтеграція діагностичного інструментарію у взаємодію систем стратегічного, тактичного та оперативного управління (рис. 6).

де: BPZ – бібліотека пріоритетів виконання замовлень; BVT – бібліотека варіантів робочих технологій за замовленнями; BRZ – бібліотека прив'язки ресурсів до замовлень; BPS – бібліотека параметрів стандартних виробничо-господарських ситуацій; BUP – бібліотека управлінських (керуючих) рішень за стандартними виробничо-господарськими ситуаціями; BU1 – блок управління інформацією; BEAZS – блок економіко-аналітичного забезпечення ситуацій; BUP – блок управлінських (керуючих) рішень; BPI – блок розподілу інформації; BPIV – блок підготовки процесу виробництва; BUO – блок управління станом обладнання; BUJO – блок управління інструментом, оснащенням; BUT – блок керування транспортуванням.

Рис. 6. Інтеграція функціонально-розвинутих систем стратегічного, тактичного та оперативного управління суб'єктів агробізнесу

В умовах програмно-цільового управління діагностичне забезпечення виконується, по-перше, на стадії планування, по-друге, на стадії реалізації планових рішень і, по-третє, по завершенні її реалізації. Кожній з цих стадій

властивий не тільки свій перелік робіт з діагностичного забезпечення, але і склад використовуваних діагностично-аналітичних засобів. На стадії розробки планових рішень, насамперед, проводиться діагностичне забезпечення цілей та критеріїв ефективності вирішення проблем. Встановлюються, зокрема, існування проблеми і її новизна; виробничо-господарська необхідність у вирішенні даної проблеми у визначені терміни; наявність суміжних проблем, що вимагають попереднього вирішення; повнота і достовірність наявної з проблеми інформації; наявність зацікавлених суб'єктів або таких, що беруть участь у вирішенні проблеми; наявність необхідного для вирішення проблеми потенціалу; способи вирішення проблеми; можливість кількісного визначення кінцевих цілей і критеріїв ефективності, а також результати, які досягаються при різних варіантах вирішення проблеми. Діагностичне забезпечення, як правило, виконується на основі залучення та узагальнення експертної інформації. Думка експертів з'ясовується шляхом анкетування. Зміст анкети розробляється групою проведення експертизи. Головна мета економічно-аналітичної обробки експертної інформації – проектування функціональної структури цільової комплексної програми, визначення найбільш прийнятних організаційних форм, засобів та способів її реалізації.

Особлива увага на стадії розробки планових рішень в стратегічному управлінні приділяється оцінці якості їх розробки. Оцінка якості ґрунтується на обліково-аналітичному забезпеченні функціональної та виконавчої структур програми та включає вивчення наступних питань: відповідності цілей програми основної галузі виробничої ланки (наприклад, для підприємств основна мета може полягати в забезпеченні найбільшого випуску продукції при встановлених ресурсних обмеженнях або економія виробничих ресурсів при забезпеченні планового завдання з випуску продукції); цільового характеру програми, який проявляється у фіксації кінцевих цілей програми через систему показників, і ступеня орієнтації всіх вхідних в програму заходів та завдань, а також спрямованих ресурсів на повне вирішення проблеми до заданого терміну; ступеня комплексності програми на основі вивчення повноти і взаємозв'язку заходів, завдань і відповідних ресурсів, що передбачаються на період реалізації програми; збалансованості і оптимальності програми, що передбачає досягнення кінцевої мети головних і допоміжних напрямків роботи, основних (що дозволяють отримати програмну продукцію) і таких, що забезпечують заходів, а також встановлення оптимальності критеріїв використання обмежених ресурсів з різних напрямків роботи та заходів. Досвід свідчить, що на етапі розробки програми переважає використання прийомів і методів, властивих управлінському обліку.

При створенні у функціонально розвинутих системах стратегічного управління спеціального призначення промислових підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери підсистем, керуючих цехами основного та допоміжного процесів виробництва, і відповідному розвитку інформаційної бази функціонально розвинутих систем стратегічного управління спеціального призначення суб'єктів виробничо-господарської діяльності зазначена вище задача (ціль) може вирішуватися й на сучасному внутрішньовиробничому рівні.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретично-методологічне узагальнення та запропоновано нове вирішення важливої наукової проблеми формування механізмів інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління господарською діяльністю підприємств та виробничих об'єднань аграрного бізнесу. За результатами дослідження зроблено наступні висновки концептуального, методологічного і прикладного характеру:

1. Найбільш важливими сторонами організаційного забезпечення функції інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та об'єднань агропродовольчої сфери виступає сукупність структурних частин (внутрішніх підрозділів, осіб), методів й засобів організації їх взаємодії у процесі створення підсистеми та сучасного економічно ефективного та продуктивного функціонально розвинутого рішення сукупності завдань економіко-аналітичної обробки організаційно-управлінської інформації.

2. Сформований теоретико-методологічний підхід до організації функції інтегрованої економічної діагностики техніко-економічної інформації у системі управління цільовими комплексними програмами виступає одним із змістовних методів формування й упровадження ефективної (продуктивної) функціонально розвинутої виробничо-господарської стратегії підприємств промисловості і об'єднань агропродовольчої сфери в конкурентоспроможній економіці України.

3. Розроблена принципова(базова) модель функціонування функціонально розвинутих систем стратегічного управління спеціального призначення гнучких сучасних виробництв на промислових підприємствах і виробничих об'єднаннях агропродовольчої сфери у оперативному режимі показує місце діагностики техніко-економічної інформації (даних) у функціонально-розвинутих системах координування спеціального призначення гнучких сучасних виробництв галузі.

4. Запропонований методологічний підхід щодо включення економічної діагностики у число засобів забезпечення збереження власності, який впливає із того, що методологія аналітичної обробки організаційно-управлінської та аналітичної інформації надає можливість дослідити та проконтролювати виробничо-господарські процеси у виробничих об'єднаннях і на підприємствах агропродовольчої сфери, виходячи із найрізноманітніших цілей, у тому числі і із позиції рівня організації роботи щодо збереження власності. А саме, шляхом проведення спеціальних економіко-аналітичних досліджень можна зробити комплексну оцінку та аналіз тієї чи іншої ланки процесу виробництва (об'єднання, підприємства, підрозділу тощо); виявити характерні тенденції за нераціональним несенням витрат та втратами продукції; надати розгорнуту характеристику виробничого збитку, заподіяного із вини конкретних посадових осіб; встановити законність списання витрат; виявити джерела засобів, покриття їх втрат, непродуктивного використання.

5. Обґрунтовано, що підсистема інтегрованої систематичної економічної діагностики витрат, пов'язаних із підвищенням якості готової продукції, виступає складовою частиною робіт, які проводяться при обґрунтуванні

надбавки до оптової ціни продукції за покращення показників її якості, які перевищують показники, заявлені стандартами та технічними умовами. Така діагностика дозволяє виявляти і виключати витрати, які виникають під впливом суб'єктивних факторів впливу, ближче підійти до величини потрібних витрат, які виступають підґрунтям для ціноутворення, та повністю відповідає вимогам сучасних трансформаційних процесів, які підтверджують, що ціни повинні забезпечувати компенсацію витрат підприємств та об'єднань агропродовольчого виробництва і масу чистого прибутку будь-якому конкурентоспроможному підприємству на ринку.

6. Запропоновані концептуальні засади системної методології діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери значно розширюють функції діагностики і у своїй сукупності використовують різні види економічної діагностики (перспективна, ретроспективна, оперативна, порівняльна, проблемно-орієнтована та функціонально-вартісна), що утворює підсистему економіко-аналітичної обробки організаційно-управлінської та економічної інформації, дозволяє проводити, виходячи із найрізноманітніших запитів управління, глибоке дослідження різних аспектів діяльності підприємств (виробничих об'єднань) і їх внутрішніх структурних підрозділів як єдиного цілого за будь-які календарні періоди часу, що істотно підвищує економічну ефективність систем стратегічного управління.

7. Запропонована концепція побудови функціональної структури підсистеми діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери найбільш повно задовольняє вимогам функціонально-об'єктного підходу, із якого випливає, що кожна економіко-аналітична задача, із однієї сторони, повинна виступати органічною компонентою підсистеми діагностики, і із іншої – бути одночасно складовою частиною визначеного функціонально-управлінського блоку (групи) із повним контуром системи управління: планування й облік, діагностика та регулювання.

8. Методологічні принципи формування сукупності внутрішніх і зовнішніх зв'язків інтегрованої економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, об'єднані у одній схемі, являють собою інформаційну модель підсистеми менеджменту. Така модель адекватна процесам інтегрованої економічної діагностики на підприємствах, виробничих об'єднаннях, при цьому відрізняється простотою виконання, володіє стійкістю функціонування при корегуванні складу вхідної й вихідної інформації, виправленні усілякого роду помилок і передбачає можливість подальшого розвитку підсистеми управління.

9. Методологічне забезпечення підсистеми економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань аграрного бізнесу, виходячи із сучасних вимог розвитку національної економічної системи країни, включає у себе цілу низку питань щодо ідентифікації напрямів розвитку: підвищення інтегрованості діагностики; акцентування уваги на найбільш важливих питаннях із точки зору інтересів

підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери; посилення оперативності цілісної економічної діагностики; правильне застосування теоретико-методологічних положень економічної діагностики, які забезпечують всебічність і капітальність дослідження господарської діяльності.

10. Системний підхід із питань розвитку методології проектування та упровадження функції інтегрованої економічної діагностики на підприємствах і виробничих об'єднаннях передбачає розглядання підсистеми аналітичної обробки техніко-економічної інформації, із одного боку, як складової частини функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, а із іншого – як єдиного цілого, вирішення спочатку загальних проблем, урахування усіх елементів підсистеми і їх взаємного впливу один на одного та тільки після цього перехід до вирішення окремих часткових питань створення підсистеми управління. Необхідна умова такого підходу – попередній аналіз і оцінка підсистеми діагностики на підприємстві й розробка основних її моделей.

11. Організація процесу підтримки прийняття управлінських рішень при проектуванні та упровадженні функції цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери полягає у отриманні усіх необхідних інформаційних даних, причому так, щоб забезпечувалися потрібні достовірність й терміновість при ефективному використанні потенціалів системи управління з найменшими витратами.

12. Принципи побудови підсистеми цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, із одного боку, створюють умови економічно ефективної організації процесу прийняття управлінських рішень за рахунок зведення до мінімуму часу вирішення завдань та максимального використання можливостей технічних засобів, а з іншого боку, дозволяють удосконалювати підсистему менеджменту, а саме: збільшувати число потенційних споживачів, нарощувати кількість вирішуваних завдань, удосконалювати процедури їх вирішення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії:

1. Ткаченко С. А. Інтегрована економічна діагностика у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань [Текст]: монографія / С. А. Ткаченко. - Харків: ТОВ «Смуґаста типографія», 2017. – 356 с.

2. Ткаченко С. А. Методологія формування в системах стратегічного управління діяльністю підприємств підсистеми інтегрованої економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Розвиток підприємництва в Україні: теорія, методологія та практика: колективна монографія / Під ред. д.е.н., професора О. О. Непочатенко. – Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2017. – С. 57-62.

3. Ткаченко С. А. Проектні рішення із організації підсистеми інтегрованої економічної діагностики в системах стратегічного управління діяльністю підприємств / С. А. Ткаченко // Формування конкурентоспроможного АПК України в умовах транзитивної економіки: колективна монографія / Під ред. д.е.н., професора Ю. О. Нестерчук. – Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2017. – С. 41-46.

4. Ткаченко С. А. Інтегрована економічна діагностика у системі ситуаційного менеджменту / С. А. Ткаченко // Агропромисловий комплекс України: сучасний стан та проблеми розвитку: колективна монографія / Під ред. д.е.н., професора Ю. О. Нестерчук. – Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2017. – С. 47-52.

5. Ткаченко С. А. Основи системи планомірної економічної діагностики прибавочних видатків на інтенсифікацію властивостей параметрів економічного ефекту / С. А. Ткаченко // Теоретичні та практичні аспекти розвитку підприємництва в Україні: колективна монографія / Під ред. д.е.н., професора О. О. Непочатенко. – Умань: Видавець «Сочінський М. М.», 2017. – С. 239-244.

Статті у наукових фахових виданнях:

6. Ткаченко С. А. Організаційне забезпечення підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації у функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення промисловими підприємствами та виробничими об'єднаннями / С. А. Ткаченко // Бізнес Інформ: науковий журнал. – Харків: Видавничий Дім «ІНЖЕК», 2014. – № 5 (436). – С. 271–279.

7. Ткаченко С. А. Організаційне забезпечення підсистеми економіко-аналітичної обробки інформації / С. А. Ткаченко // ОБЛІК, ЕКОНОМІКА, МЕНЕДЖМЕНТ: наукові нотатки: Міжнародний збірник наукових праць / Відпов. ред. І. Б. Садовська. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. – Випуск 3. – С. 286-302.

8. Ткаченко, С. А. Роль і особливості методології моніторингу при створенні та функціонуванні територіально-виробничих систем / Сергій Анатолійович Ткаченко // Бізнес Інформ: науковий журнал. – Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2015. – № 12 (455). – С. 245–249.

9. Tkachenko, S. A. Features of Solving Operational Tasks of the Monitoring Subsystem in Systems for Strategic Control of the Regional Structure and Territorial Organization of Entities in the Agri-Food Sphere / Serhii Anatoliyovych Tkachenko // Business Inform. – 2016. – № 2 (457). – С. 263–267.

10. Ткаченко С. А. Економетричний апарат підсистеми діагностики в системі стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 8/1. – С. 4-10.

11. Ткаченко С. А. Інформаційний інструментарій функції діагностики в системі стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. -

№ 8/2. – С. 17-26.

12. Ткаченко С. А. Принципи визначення цілей підсистеми оперативної діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 8/3. – С. 4-8.

13. Ткаченко С. А. Якості врегулювання проблем підсистеми майбутньої діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємства та виробничого об'єднання / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 9. – С. 15-19.

14. Ткаченко С. А. Нетривіальності ідждми альтернатив компаративної діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємства та виробничого об'єднання / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 9/1. – С. 4-10.

15. Ткаченко С. А. Методологізм планування та інтрузії дефінітиву діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 9/2. – С. 4-10.

16. Ткаченко С. А. Багатоцільові декріптації генерації функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань та їх застосування при проектуванні системи діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 10. - С. 22-27.

17. Ткаченко С. А. Упорядкування підсумкового катагенезу при синтезуванні та інтрузії підсистеми інтегрованої економічної діагностики в системах стратегічного управління діяльністю підприємств і об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 10/1. – С. 14-20.

18. Ткаченко С. А. Інженерна асекурація підсистеми інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 10/2. – С. 23-28.

19. Ткаченко С. А. Атрибут концентраційного гарантування підсистеми діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 10/3. – С. 25-35.

20. Ткаченко С. А. Призначення методологічного гарантування функції діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань при формуванні і фунцікліруванні підсистеми / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 10/4. – С. 4-9.

21. Ткаченко С. А. Підвищення якості теоретико-методологічного забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ґрунтуючись на імперативах операторно-прогресивного вироблення інформаційної емпірики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11. – С. 7-13.

22. Ткаченко С. А. Контроверзи раціоналізації методологічного

забезпечення підсистеми інтегрованої економічної діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11/1. - С. 4-11.

23. Ткаченко С. А. Визначення інтенції функціонування підсистеми інтегрованої економічної діагностики в операторно-прогресивних системах стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. - 2016. - № 11/2. - С.23-27.

24. Ткаченко С. А. Детермінування рестрикцій функціонування підсистеми інтегрованої економічної діагностики в операторно-перспективних системах стратегічного управління діяльністю підприємств і об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11/3. – С. 32-34.

25. Ткаченко С. А. Специфікація умови дієвості функціонування функції діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11/4. – С. 39-42.

26. Ткаченко С. А. Арістогенез архітекtonіки функціональної геоблеми підсистеми інтегрованої економічної діагностики в операторно-прогресивних системах стратегічного управління діяльністю підприємств і об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11/5. – С. 37-42.

27. Ткаченко С. А. Генеральні і нетривіальні засади функції інтегрованої економічної діагностики операторно-перспективних систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 11/6. – С. 30-33.

28. Ткаченко С. А. Підсистема інтегрованої економічної діагностики в управлінні цілеспрямованими системними планами / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12. – С. 9-12.

29. Ткаченко С. А. Референція кореляцій підсистеми інтегрованої економічної діагностики в операторно-прогресивних системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12/1. – С. 28-38.

30. Ткаченко С. А. Характеристика складу завдань функції інтегрованої економічної діагностики в системі стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань за рівнями управління / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12/2. – С. 33-40.

31. Ткаченко С. А. Апокрифічна діагностика в ситуативному управлінні / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12/3. – С. 4-8.

32. Ткаченко С. А. Функція діагностики в квестурі резервування капіталу / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12/4. – С. 4-9.

33. Ткаченко С. А. Принципи інтегрованої економічної діагностики надкомплектних витрат на зростання якості продукції / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. - № 12/5. – С. 4-7.

34. Ткаченко С. А. Функціонально розвинута система стратегічного управління – найважливіший фактор підвищення ефективності (якості) виробництва на підприємствах / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. –

2017. - № 1. – С. 4-7.

35. Ткаченко С. А. Насущний емпіризм організації діагностики в умовах операторно-перспективних систем стратегічного управління діяльністю підприємств і об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 1/1. – С. 4-7.

36. Ткаченко С. А. Корпоративні альтернативи управління виробництвом / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 1/2. – С. 25-28.

37. Ткаченко С. А. Генерування в системах стратегічного управління діяльністю підприємств та об'єднань нетривіальної функціональної підсистеми економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 2. – С. 4-6.

38. Ткаченко С. А. Кардинальне підвищення якості розвитку підсистеми діагностики на підприємствах та в об'єднаннях країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 2/1. – С. 4-6.

39. Ткаченко С. А. Ампула функції економічної діагностики в управлінні / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 2/2. – С. 4-7.

40. Ткаченко С. А. Тракткування аспектів теорії операторної структури діагностики системи стратегічного управління фірми / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 3. – С. 4-7.

41. Ткаченко С. А. Генерація інтегрованої економічної діагностики як спеціальний план дослідження виробничої діяльності / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 3/1. – С. 8-12.

42. Ткаченко С. А. Фактор інтегрованості економічної діагностики на різних рівнях стратегічного управління виробництвом / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 3/2. – С. 35-39.

43. Ткаченко С. А. Структурні компоненти методологічних принципів з кон'югованої (інтегрованої) економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 4. – С. 4-6.

44. Ткаченко С. А. Вирішення генерального завдання удосконалення методології інтегрованої економічної діагностики з урахуванням вимог нового етапу розвитку економіки / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 4/1. – С. 4-6.

45. Ткаченко С. А. Підвищення ефективності діяльності персоналу функції планомірної (єдиної) економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 4/2. – С. 16-17.

46. Ткаченко С. А. Інтенсифікація спрямованості системної діагностики на пропорції оцінки економічної ефективності (якості) / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 5. – С. 4-5.

47. Ткаченко С. А. Практичність апперцепції користувачами ефективних економіко-аналітичних вихідних даних як результат гарантування пікової зрозумілості наданої інформації / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 5/1. – С. 18-20.

48. Ткаченко С. А. Недосконалості концепції ефектів діагностики у діючих методологічних, теоретичних напрацюваннях / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 5/2. – С. 18-19.

49. Ткаченко С. А. Щодо комплексної оцінки результатів господарської діяльності підприємств і виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 5/3. – С. 12-14.

50. Ткаченко С. А. Сутність різних підходів до організації інтегрованої (єдиної) економічної діагностики в системі керування / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 6. – С. 4-5.

51. Ткаченко С. А. Підхід функціональної самостійності інтегрованої економічної діагностики в межах спеціальної функції / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 6/1. – С. 20-21.

52. Ткаченко С. А. Підходи до визначення критеріїв оцінки економічної ефективності підсистеми інтегрованої економічної діагностики у системах стратегічного управління діяльністю підприємств, виробничих об'єднань країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 6/2. - С. 37-38.

53. Ткаченко С. А. Пошук критерію оцінки економічної ефективності підсистеми інтегрованої економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і об'єднань на базі багатоцільового теоретико-методологічного аспекту / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 7. – С. 9-10.

54. Ткаченко С. А. Виділення у числі функціональних підсистем функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств самостійної функції планомірної (єдиної) економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 7/1. – С. 8-9.

55. Ткаченко С. А. Генеральні якості сукупності інформаційних даних підсистеми інтегрованої економічної діагностики у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств (об'єднань) країни / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 7/2. – С. 17-18.

56. Ткаченко С. А. Кодування показників підсистеми інтегрованої економічної діагностики функціонально розвинутої системи стратегічного управління діяльністю промислового підприємства, виробничого об'єднання / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 8. – С. 35-36.

57. Ткаченко С. А. Обмеження, які встановлюють реальну область застосування діагностики у об'єднанні (підприємстві) / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 8/1. – С. 9-10.

58. Ткаченко С. А. Залежність ефективності виконуваної у об'єднаннях, підприємствах інтегрованої економічної діагностики від якості (атрибуту) початкових інформаційних даних / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 8/2. – С. 19-20.

59. Ткаченко С. А. Принципи, які закладаються у функцію інтегрованої (цілісної) економічної діагностики при її проектуванні / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 8/3. – С. 33-34.

60. Ткаченко С. А. Формулювання цілі функціонування самостійної функціональної підсистеми економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 9. – С. 13-15.

61. Ткаченко С. А. Розгляд загальносистемних передумов створення у функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю

промислових підприємств та виробничих об'єднань самостійної функціональної функції інтегрованої (єдиної) економічної діагностики / С. А. Ткаченко // Економіка. Фінанси. Право. – 2017. - № 9/1. – С. 12-13.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях та виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз:

62. Ткаченко С. А. Математичне забезпечення підсистеми аналітичної обробки інформації в функціонально розвинутих системах управління спеціального призначення підприємств та виробничих об'єднань / С. А. Ткаченко // Black Sea: Scientific Journal of Academic Research / Part B. Economic, Management & Marketing and Engineering. – Tbilisi: Georgia, 2013. – Volume 6. – Issue 6. – P. 113–119.

63. Ткаченко С. А. Системна методологія аналітичної обробки інформації в посиленні управлінського аспекту функції аналізу на підприємствах і у виробничих об'єднаннях агропродовольчої сфери / С. А. Ткаченко // Black Sea: Scientific Journal of Academic Research / Part A. Agricultural, Historical and Natural Sciences. – Tbilisi: Georgia, 2013. – Volume 07. – Issue 07. – P. 40–44.

64. Ткаченко С. А. Загальна схема оцінки рівня конкурентоспроможності товару-виробу / С. А. Ткаченко // Kluczowe aspekty naukowej działalności. – Przemysl: Nauka i studia, 2012. - Volume 5: Ekonomiczne nauki. – С. 54-56.

65. Ткаченко С. А. Функціональний склад управління з аналітичних позицій / С. А. Ткаченко // Kluczowe aspekty naukowej działalności. – Przemysl: Nauka i studia, 2013. – Volume 9: Ekonomiczne nauki. – С. 12-15.

66. Ткаченко С. А. Процес інформаційної ув'язки задач функції аналізу із задачами інших підсистем управління / С. А. Ткаченко // Kluczowe aspekty naukowej działalności. – Przemysl: Nauka i studia, 2014. – Volume 1: Ekonomiczne nauki. – С. 48-50.

Тези доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій:

67. Ткаченко С. А. Ефективність аналізу збереження власності / С. А. Ткаченко // Přední vědecké novinky – 2014: materiály X mezinárodní vědecko-praktická conference (27 srpna – 5 září 2014 roku). – Praha: Publishing House «Education and Science» s.r.o., 2014. – Díl 1: Ekonomické vědy. – С. 55-57.

68. Ткаченко С. А. Економіко-аналітичне забезпечення в ситуаційному управлінні / С. А. Ткаченко // Динамиката на съвременната наука – 2014: материали за 10-а международна научна практична конференция (17-25 юли 2014 г.). – София: «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2014. – Том 2: Икономики. – С. 7-11.

69. Ткаченко С. А. Модифікація структури спеціальності розробників підсистеми інтегрованої економічної діагностики на промислових підприємствах, у виробничих об'єднаннях / С. А. Ткаченко // Нові інформаційні технології в освіті: Збірник тез десятої науково-практичної конференції, (місто Київ, Україна, 15 лютого 2017 року) / за заг. ред. к. ф.-м. н., доц. В. П. Шевченко; Міністерство освіти і науки України, Київський національний

університет імені Тараса Шевченка, Рада з конкурентоспроможності індустрії інформаційно-комунікаційних технологій, ТОВ «Скайлайн Софтвер». - Київ: Видавничо-поліграфічний центр Європейського університету, 2017. – С. 76-80.

70. Ткаченко С. А. Щодо зручності сприйняття користувачами результатної економіко-аналітичної інформації за рахунок забезпечення найбільшої виразності представлених даних / С. А. Ткаченко // Сталий розвиток в умовах глобальних викликів: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, (місто Харків, Україна, 7-8 квітня 2017 року) / Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – С. 270-271.

71. Ткаченко С. А. Посилення орієнтації діагностики на показники оцінки ефективності / С. А. Ткаченко // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, (місто Львів, Україна, 18-19 травня 2017 року) / Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка», Кафедра економіки підприємства та інвестицій. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – С. 410-411.

АНОТАЦІЯ

Ткаченко С. А. Розвиток систем економічної діагностики в стратегічному менеджменті суб'єктів агробізнесу: теорія, методологія, практика. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків, 2017.

Дисертацію присвячено обґрунтуванню теоретико-методологічних засад та розробці практичних рекомендацій із формування й функціонування механізмів підсистеми цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю установ, виробничих об'єднань агропродовольчої сфери.

У дисертації аргументовано функції і методологічні принципи цілісної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Розвинуто концептуальні засади системної методології діагностики техніко-економічної інформації у системі (методі) стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери, а також рекомендації із використання системного підходу до розвитку методів проектування та впровадження функції монолітної економічної діагностики на підприємствах агропродовольчої сфери.

Доведено концепцію побудови функціональної структури діагностики у системі (методі) стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Розроблено механізм організаційного

забезпечення функції інтегрованої (цілісної) економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Запропоновано концептуальну модель (тип) підсистеми цілісної економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Удосконалено науково-методологічний підхід до організації функції економічної діагностики техніко-економічної інформації у системі управління цільовими комплексними програмами (планами) установ, виробничих об'єднань агропродовольчої сфери.

Запропоновано теоретико-методологічне забезпечення єдиної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Удосконалено організаційно-методологічне забезпечення єдиної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Сформовано модель функціонування механізму функції діагностики у системі стратегічного управління сучасних підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Розроблено рекомендації із напрямку розвитку організації аналітико-обчислювального процесу при проектуванні і впровадженні функцій цілісної (єдиної) економічної діагностики у системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань агропродовольчої сфери. Мотивовано модель (тип) діагностики у функціонально-розвинутих системах стратегічного управління діяльністю установ, виробничих об'єднань агропродовольчої сфери.

Ключові слова: агропродовольча сфера, виробниче об'єднання, діагностика, діяльність, підприємство, система, стратегічне управління, функція.

АННОТАЦІЯ

Ткаченко С. А. Развитие систем экономической диагностики в стратегическом менеджменте субъектов агробизнеса: теория, методология, практика. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени доктора экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Харьковский национальный технический университет сельского хозяйства имени Петра Василенко, Харьков, 2017.

Диссертация посвящена обоснованию теоретико-методологических основ (причин) и разработке научно-практических рекомендаций по формированию и функционированию механизмов подсистемы экономической диагностики в системе(концепции) стратегического управления хозяйственной деятельностью предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы.

Фундировано концепцию (план) построения функциональной структуры подсистемы диагностики в системе стратегического управления хозяйственной деятельностью промышленных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, которая основана на функционально-объектном подходе, позволяет согласовать экономико-аналитические задания (планы) в

функционально-управленческом блоке с полным контуром системы (методы) стратегического управления: планирование, учёт, диагностика и регулирование.

Разработан механизм (инструментарий) организационного обеспечения функции диагностики в системе стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, что представляет собой совокупность структурных частей (подразделений, лиц), методов (способов) и средств организации их взаимодействия с отраслями агропродовольственной сферы и между собой в процессе решения комплекса задач аналитической обработки технико-экономической информации (данных).

Предложена концептуальная модель подсистемы диагностики в системе стратегического управления хозяйственной деятельностью предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, которая соединяет в себе методологические принципы формирования совокупности внутренних и внешних связей диагностики, является адекватной процессам комплексного исследования и, при этом, отличается простотой выполнения, владеет стойкостью функционирования при корректировании состава входящей и исходящей информации (данных), исправлении всякого рода ошибок, предусматривает возможность последующего развития функции менеджмента.

Усовершенствовано научно-методологический подход к организации подсистемы систематической (целостной) диагностики технико-экономической информации в системе управления целевыми комплексными программами как один из содержательных базисов формирования и внедрения эффективной (результативной) функционально развитой производственно-хозяйственной стратегии промышленных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы в национальной конкурирующей экономике. Усовершенствовано методологию функции систематизированной диагностики в системе (методе) стратегического управления деятельностью промышленных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, которая охватывает целый ряд вопросов направлений развития: повышение комплексности функции единой экономической диагностики; акцентирование внимания на наиболее важных вопросах (задачах) с точки зрения интересов промышленных предприятий (организаций) и производственных объединений агропродовольственной сферы; усиление оперативности единой экономической диагностики; правильное применение инструктивно-методологических позиций (положений) экономико-аналитического обеспечения, которые обеспечивают углубленность анализа и оценки производственно-хозяйственной деятельности.

Усовершенствовано организационно-методологическое обеспечение подсистемы диагностики в системе стратегического управления деятельностью промышленных предприятий (организаций) и производственных объединений агропродовольственной сферы, которое обеспечивает эффективное развитие подсистемы аналитической обработки технико-экономической информации, определяет структуру функции, характер решений по всем её составным долям.

Улучшена модель функционирования механизма диагностики в системе стратегического управления современных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы в оперативном режиме, которая

обеспечивает реализацию функций(целей) диагностики технико-экономической информации(данных) в системах управления гибкими производствами отрасли.

Получили дальнейшее развитие научные основы функции диагностики деятельности предприятий и организаций агропродовольственной сферы, а именно: обоснованы методологические принципы формирования совокупности внутренних и внешних связей целостной экономической диагностики в системе стратегического управления хозяйственной деятельностью промышленных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы; разработана принципиальная (базисная) схема взаимосвязей функций системы стратегического управления, которая включает в себя четыре самостоятельные взаимоувязанные функции – планирование, учёт, диагностика и регулирование.

Раскрыты концептуальные основы системной методологии диагностики технико-экономической информации в системе стратегического управления хозяйственной деятельностью промышленных предприятий (организаций) и производственных объединений агропродовольственной сферы, которая значительно расширяет функции(цели)экономико-аналитического обеспечения, использует разные виды (цели) диагностики (перспективная, ретроспективная, оперативная, сравнительная, проблемно-ориентированная и функционально-стоимостная), которые образуют систему аналитической обработки технико-экономической информации, позволяет проводить глубокое исследование разных аспектов деятельности предприятий и их внутренних структурных подразделений как отдельного целого за любые календарные периоды времени.

Доработан системный подход к развитию методов проектирования и внедрения функции целостной диагностики на промышленных предприятиях, который предусматривает рассмотрение подсистемы аналитической обработки технико-экономической информации как составной части функционально развитых систем стратегического управления хозяйственной деятельностью предприятий (учреждений) промышленности и производственных объединений агропродовольственной сферы, определяет иерархию элементов подсистемы и их взаимного влияния, а также задач создания, функционирования подсистемы.

Дополнительно исследована организация аналитически-вычислительного процесса при проектировании и внедрении функций диагностики в системе стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, что обеспечивает получение всех необходимых данных, с соблюдением требований достоверности и срочности при эффективном использовании ресурсов информационно-вычислительной системы и с наименьшими расходами. Получила дополнительное развитие – модель (тип) диагностики в функционально развитых системах стратегического управления хозяйственной деятельностью промышленных предприятий и производственных объединений агропродовольственной сферы, что раскрывает характер происхождения экономико-аналитической информации (данных) внутри подсистемы и вне её (внешние связи подсистемы) и описывает порядок документального оформления экономико-аналитических, руководящих данных.

Ключевые слова: агропродовольственная сфера, деятельность, подсистема, производственное объединение, промышленное предприятие,

система, стратегический контроль, функция, цель, экономическая диагностика.

ABSTRACT

Tkachenko S. A. Development of economic diagnostic systems in strategic management of agribusiness entities: theory, methodology, practice. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Doctor of Economic Sciences on specialty 08.00.04 – Economics and Management of Enterprises (by the types of economic activity). – Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture, Kharkiv, 2017.

The thesis is devoted to the substantiation of the theoretical and methodological foundations and the development of scientific and practical recommendations on the formation and functioning of the mechanisms of the subsystem of economic diagnostics in the system of strategic management of economic activities of enterprises and production associations of the agro-food sector.

In the dissertation the functions and methodological principles of diagnostics in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of agro-food sphere are substantiated. The conceptual foundations of the systematic methodology of diagnostics of technical and economic information in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector are developed, as well as recommendations on the use of a systematic approach to the development of methods for designing and introducing the function of systematic economic diagnostics at enterprises of the agro-food sector, etc.

The concept of constructing the functional structure of diagnostics in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector is proved. The mechanism of organizational support of the function of integrated economic diagnostics in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector is developed. The conceptual model of the subsystem of integral economic diagnostics in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector is proposed. The scientific-methodological approach to the organization of the function of economic diagnostics of technical and economic information in the system of management of target integrated programs (plans) of enterprises and industrial associations of the agro-food sector has been improved, etc.

The theoretical and methodological provision of diagnostics in the system of strategic management of activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector is proposed. The organizational and methodological provision of diagnostics in the system of strategic management of the activity of enterprises and industrial associations of the agro-food sector has been improved. The model of functioning of the diagnostic mechanism in the system of strategic management of modern enterprises and industrial associations of the agro-food sector is formed. Recommendations on the development of the organization of the analytical and computational process in the design and implementation of functions of economic diagnostics in the system of strategic management of the activities of enterprises and

industrial associations of the agro-food sector are developed. The model of diagnostics in functional-developed systems of strategic management of activity of industrial enterprises and industrial associations of agro-food sphere is motivated, etc.

Key words: agro-food sphere, activity, subsystem, Production Association, industrial enterprise, system, strategic control, function, target, economic diagnostics.

Підписано до друку 28 вересня 2017 р. Формат 60x84/16.
Папір 80 г/м². Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Обсяг: 1,8 ум.-друк. арк.; 1,8 обл.-вид.арк.
Наклад 100 прим. Замовлення № 335

Видавництво ТОВ «Щедра садиба плюс»
Свідоцтво суб'єкта виробничої справи:
серія. ДК № 4666 від 18.12.2013 р.
61052, Україна, м. Харків, вул. Ярославська, 11
(057) 754-49-42

Надруковано у ТОВ «Смугаста типографія»
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевського, 28а.

«Zebrine printing office» Ltd